

חידושי הרשב"א מסכת גיטין דף ד עמוד א

איבעית אימא לעולם ר' אלעזר היא וכי לא בעי ר"א חתימה לשמה היכא דליכא עדים כלל אבל היכא דאיכא עדים בעי דאמר רבא מודה ר"א במזויף מתוכו שהוא פסול. קשיא לן דלא שייך למימר מזויף מתוכו אלא בשחתומין בו פסולי עדות כגיטי נשים שחתומין בו גוים כדאיתא לקמן או פסולי קורבא כההיא מתנתא דהו חתימי עלה תרי גיסי בפ' זה בורר (כ"ח ב'), אבל כאן שעידיו כשרין אלא שלא חתמוהו לשמה ואף הן אינן צריכין לחתום לשמה מאי פסול איכא כיון דעדי חתימה לא כרתי, ותירצו בתוספות דכיון דלא נחתם לשמה חיישינן דילמא חתמו אנייר חלק ואח"כ כתבו עליו את הגט, וקשה דא"כ אף בשאר שטרות נצריך חתימה לשמה לצאת ידי חששא זו, ונשאר להם הענין בקושיא, ונראה דמשו"ה קרי ליה מזויף מתוכו משום דלדידיה כתיבה לשמה בעי וחתימתן של עדים מכלל כתיבת הגט היא דפעמים שאין כאן עידי מסירה וגט זה מתקיים בחותמיו וכשר אף לר' אלעזר דמימר אמרינן כיון שנתקיים בחותמיו לאו מזויף הוא ובודאי כדין נמסר ליה בפני שנים וכדין נעשה לשמה ובתלוש ובשאר תקוני הגט וכיון דעדי חתימה משוו לה גט כשר בודאי מכלל כתיבת הגט הן, והילכך כיון דחתימי עליה אי לא חתמי לשמה מזויף מתוכו קרינן ליה, ותדע לך דהא גט שחותמיו גוים כשר לר"ש ואמרינן ירד ר"ש לשיטתו של ר"א דאמר עדי מסירה כרתי ואקשינן והאמר רבא מודה ר"א במזויף מתוכו שהוא פסול ופרקינן הב"ע בשמות מובהקים כלומר דלא אתי למיסמך עליהו אלא מא כל שאין סומכין עליהו ואין מכשירין הגט על חתימתן לא חיישינן אי חתמי לשמה או לא דלאו מכללו של גט הן, ולדברי הרב אלפסי ז"ל שכתב דלר"א עדי חתימה נמי כרתי אפשר לומר דאינו קשה כלל, דכיון שפעמים כרתי לשמה בעינן, דכי כתיב לשמה אוכתב קאי ובין אכתיבת הגט בעצמו בין אכתיבת העדים, אלא שיש לדקדק דא"כ ר"ש שירד לשיטתו של ר"א היכי מכשר חותמיהו גוים אפי' בשמות מובהקין דמ"מ כתיבת העדים בעי' לשמה וליכא, וכי היכי דכי איכא עדי חתימה ואיתיהיב בעדי חתימה אפ"ה בעי' כתיבת הגט לשמה לר"א ואי איכתוב בערכאות פסול, הכי נמי כי חתימי ביה גוים אע"פ שנמסר בעדים כשרים ליפסול דהא כולה כתיבה בעינן לשמה, וי"ל דחתימת נכרי אינה חתימה כלל וכמאן דמלייה בדיוטא דמי והילכך לא מיפסיל בחתימתן אבל כתיבת הגט ע"כ מיפסלא בערכאות דהא בעינן לשמה והאי לאו לשמה הוא. ואי אמרת דחשבינן ליה כמאן דליתיה כ"ש דליכא גט, אלא דקשיא לי דודאי משמע דלר"א לא בעי' חתימה לשמה כלל דוכתב דקרא או כתיבה לבד היא או חתימה לבד היא או כתיבה וחתימה, ואי חתימה לבד היא לא לבעי כתיבה לשמה כר"מ ואי כתיבה וחתימה היא ליבעי חתימה לעולם ולשמה כר' יהודה דאית ליה הכין ואי ליכא עידי חתימה ולשמה ליפסול, וכיון דר"א מכשר בלא עידי חתימה אלמא וכתב כתיבה לשמה ממש קאמר א"כ לר"א דבר תורה אפי' איכא עדי חתימה לא איכפת לן אי לשמה חתמו או שלא לשמה חתמו אלא משום דאתי למסמך עלייהו בעי' להו לשמה, והיינו דאמר ר' כדרבא דאמר רבא מודה ר"א במזויף מתוכו כלומר ומשום גזירה ולא מדינא דאי הכי הוה ליה למימר היכא דאיכא עדים בעי' דכתיב וכתב לה לשמה, ועוד דאמר ר' בפ' המגרש (פ"ו ב') גמ' שנים ששלחו שני גיטין שוין אימר דבעי ר"א כתיבה לשמה נתינה לשמה לא בעי וא"כ הו"ל למימר אימר דבעי ר' אלעזר כתיבה וחתימה לשמה נתינה לשמה לא בעי, כנ"ל.

✓
א"כ נתינה

✓

חידושי הרישב"א מסכת גיטין דף ג עמוד ב

אי ר"א כתיבה בעי חתימה לא בעי דתנן ר"א מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים. וטעמא משום דקסבר ר"א דעידי מסירה כרתי בלא עידי חתימה, ואע"ג דלר"א עידי חתימה נמי כרתי דלא פליג אדר' מאיר אלא דעידי מסירה נמי כרתי אבל מודה הוא דעידי חתימה כרתי וכדבעינן למימר קמן, איכא למימר דאפילו הכי קס"ד דמקשה דכל כי האי גוונא דגט ע"י שליח כיון שהוא בעידי מסירה ולא סגיא בלאו הכי דהא אמרינן דבפני ב' או ג' נותנו לה דבזה לא בעינן חתימה לשמה אלא בגט שנעשה בעידי חתימה בלא עידי מסירה, וכי מקשה הכא אי ר"א כתיבה בעי חתימה לא בעי בגט כי האי מקשינן שהוא על ידי שליח אבל בעלמא אפילו ר"א מודה דבעינן חתימה לשמה, ולפי פירושו זה כי מתרצים לעולם ר"א היא וכי לא בעי ר"א חתימה לשמה היכא דליכא עדים אבל היכא דאיכא עדים בעי, אהדר ליה דאינו כדקס"ד דמקשה דכל היכא דמגרש בעידי מסירה דלא בעי חתימה לשמה אע"פ שעדים חתומים בגט, דודאי היכא דעדים חתומים בגט בעי משום דר' אבא דמודה ר"א

במזוייף מתוכו שהוא פסול, וטעמא משום דאתי למסמך על זה כי מגרש בעידי חתימה בלא עידי מסירה
להכשיר עידי חתימה שלא לשמה, והא אמרינן דאפי' לר"א כי מגרש בעידי חתימה בלא עידי מסירה דבעינן
חתימה לשמה, ואפשר דמקשה לא ידע ליה להא דר' אבא, ואי נמי יש לפרש דה"ק אי ר"א כתיבה בעי חתימה
לא בעי דכיון דלר"א עידי מסירה כרתי ועידי חתימה לא בעי, דהא אפשר לגרש בעידי מסירה בלא עידי
חתימה, וכתב לה דאמר קרא לא אמר אלא בכתיבה בלחוד שהיא מעכבת אבל לא אחתימה ואפילו הוא מגרש
בעידי חתימה כיון דאפשר לגרש בלא חתימה, דלא הקפידה תורה אלא אדבר המעכב דהיינו אכתיבה, ולפי
פירוש זה כי אמרינן לקמן לעולם ר"א היא אהדר ליה דלאו כדקס"ד דהתורה לא הקפידה אלא על הכתיבה
המעכבת אבל לא על החתימה, דהני מילי היכא דליתיה אבל היכא דאיתא ומגרש בעידי חתימה בעינן חתימה
לשמה, שהתורה אכל כתיבה שבגט הקפידה שיהא לשמה כיון דעידי (כתיבה) [חתימה] צריכי דהא מגרש בה,
וכיון דכן אפילו כי לא מגרש אלא בעדי מסירה בעינן שתהא חתימה לשמה מדר' אבא משום דאתי למסמך עלה
כשיגרש בעדי חתימה וזה נכון.

ורבינו כתב בשם ר' יצחק הלוי בן אחיו של רבינו נר"ו דהכי קא מקשה אי ר"א כתיבה בעי כלומר כשמגרש
בעידי מסירה, וכשמגרש בעידי חתימה פשיטא ליה דחתימה בעי כתיבה לא בעי כדר' מאיר דליכא תנא דבעי
תרי כתיבה וחתימה, ומשום הכי לא אדכר אלא חדא כתיבה בעי חתימה לא בעי משום דאיך פשיטא ליה,
ואיהו (אדכר) [אהדר] ליה (אמדינא) [דמדינא] אין הכי נמי אלא דמדר' אבא דאמר דמודה ר"א במזוייף מתוכו
שהוא פסול אית לן למימר דכל היכא דאיכא חתימה דבעי' לשמה אע"ג דהוא מגרש בעדי מסירה, וכן נמי כי
מגרש בעידי חתימה בעינן כתיבה לשמה דאי לא הוה ליה מזוייף מתוכו, הילכך אי מגרש בעידי חתימה בעינן
חתימה לשמה מדינא, וכתיבה משום דר' אבא דדילמא אתי למסמך עלה כשיגרש בעידי מסירה לבד, ואי מגרש
בעידי מסירה ועדים חתומים בגט בעינן כתיבה לשמה מדינא, וחתימה משום דר' אבא דילמא אתי למסמך עלה
כשיגרש בעידי חתימה וההיא ודאי צריכה לשמה מדינא, וזה נראה נכון.